

Teknolojik Ürünlerin Belgelendirilmesine İlişkin Yönetmelik

18 Aralık 2025 Tarihli Resmi Gazete Sayı: 33111
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından: BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri Amaç ve kapsam MADDE 1- (1) Bu
Yö...

Teknolojik Ürünlerin Belgelendirilmesine İlişkin Yönetmelik

Tarih: 18 Aralık 2025
18 Aralık 2025 Tarihli Resmi Gazete

Sayı: 33111

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından:

ÖZET:

1. Yönetmeliğin Amacı ve Kapsamı

Amaç

- Ar-Ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan mal ve hizmetler için:
 - Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi (TÜR Deneyim Belgesi)
 - Teknolojik Ürün Belgesi (TÜR Belgesi)
- başvuru şartlarını, değerlendirme süreçlerini ve
- TÜR Deneyim Belgesinin kamu ihalelerinde kullanımına ilişkin usul ve esasları düzenlemek.

Kapsam

- Kamu destekli projeler
- Kanunla kurulan vakıflar veya uluslararası fonlarca desteklenen projeler
- İşletmelerin **özkaynaklarıyla yürüttüğü Ar-Ge ve yenilik projeleri**
- Bu projeler sonucu ortaya çıkan **ürün, yazılım ve hizmetler**

2. Hukuki Dayanak

- **4734 sayılı Kamu İhale Kanunu (m.10)**
- **1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi** (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yetkileri)

3. Temel Kavramlar (Özet)

- **Teknolojik ürün:** Ar-Ge ve yenilik sonucu ortaya çıkan, katma değeri yüksek ürün/yazılım/hizmet
- **TÜR Deneyim Belgesi:** Kamu ihalelerinde iş deneyimini gösteren belge
- **TÜR Belgesi:** Teknolojik ürünün varlığını gösteren belge (süresiz)
- **Teknoloji Hazırlık Seviyesi (THS):** Teknolojinin olgunluk seviyesi (asgari seviye 7)
- **Portal:** Başvuruların elektronik ortamda yapıldığı Bakanlık sistemi
- **Genel Müdürlük:** Milli Teknoloji Genel Müdürlüğü

4. Başvuru Şartları

Genel Esaslar

- Başvurular **portal üzerinden** ve işletme yetkilisi tarafından yapılır.
- Başvuruda:
 - **TÜR Deneyim Belgesi mi, TÜR Belgesi mi** istendiği belirtilir.

Proje Türüne Göre

- **Kamu destekli projeler:** Proje bitirme belgesi zorunlu
- **Devam eden kamu projeleri:** Ürünün proje kapsamında geliştirildiğini gösteren belge
- **Özkaynaklı projeler:** Ar-Ge ve yenilik içeriğini açıklayan dokümanlar

Piyasaya Arz Şartı

- Satış faturası veya sevk irsaliyesi ile ispat
- Belge sunulmıyorsa:
 - **Teknoloji Hazırlık Seviyesi ≥ 7 olmalı**

Yerli Malı Şartı

- **TÜR Deneyim Belgesi için zorunlu**
- Yazılım, hizmet ve TÜR Belgesi başvurularında aranmaz

5. Başvurunun Değerlendirilmesi

- Ön inceleme süresi: **10 iş günü**
- Eksiklikler için **en fazla 3 ay** süre
- Değerlendirmede:
 - Temsil yetkisi
 - Proje-ürün ilişkisi
 - Yerli malı belgesi
 - Ürünün piyasaya arz tarihi
 - Ar-Ge içeriğinin ülke içinde geliştirilmiş olması

Özkaynaklı Projeler

- **TÜBİTAK** tarafından değerlendirilir
- En az **2**, en fazla **3 izleyici**
- Süre: **20 iş günü (+15 gün ek süre)**

6. Belgenin Düzenlenmesi

- Uygun bulunan başvurular için: **5 iş günü içinde** belge düzenlenir
- Her **teknolojik ürün için ayrı belge**
- Birden fazla işletme varsa, sözleşme esas alınır

- **TÜR Deneyim Belgesi EKAP'a aktarılır**
- Deneyim belgesi düzenlenen ürün için ayrıca **süresiz TÜR Belgesi** verilir

7. Geçerlilik Süresi

- **TÜR Deneyim Belgesi:**
Ürünün piyasaya arzından itibaren **5 yıl**
- **TÜR Belgesi: Süresiz**

8. İptal, Askıya Alma ve Sorumluluk

- Gerçeğe aykırı bilgi/belge: **Doğrudan iptal**
- Düzeltilebilir aykırılıklar: **3 aya kadar askıya alma**
- Sahte belge kullanımı: **Cumhuriyet savcılığına suç duyurusu**
- Yerli malı belgesi iptal edilirse: **TÜR Deneyim Belgesi de iptal edilir**
- Şirket birleşme, bölünme, devir vb.: **Kamu ihale mevzuatı esas alınır**

9. Ücret, Format ve Geçiş Hükümü

- Bakanlık başvuru ve belge için **ücret belirleyebilir**
- Belge formatı **Genel Müdürlük** tarafından belirlenir
- Daha önce düzenlenmiş TÜR Deneyim Belgeleri için talep halinde **TÜR Belgesi** verilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Ar-Ge ve yenilik projeleri kapsamında ortaya çıkan mal ve hizmetler için düzenlenen Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi ile Teknolojik Ürün Belgesinin başvuru şartlarını, değerlendirme süreçlerini ve Teknolojik Ürün Deneyim Belgesinin kamu ihalelerinde kullanımına ilişkin

usul ve esasları belirlemektir.

(2) Bu Yönetmelik; kanunla kurulan vakıflar veya uluslararası fonlar tarafından destekli veya özkaynaklı yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan mal ve hizmetler ile kamu tarafından desteklenen projeler neticesinde ortaya çıkan mal ve hizmetler için düzenlenecek Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi ve Teknolojik Ürün Belgesi ile ilgili hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 4/1/2002 tarihli ve [4734 sayılı Kamu İhale Kanununun](#) 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendi ile [1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin](#) 388/A maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (m) bentlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Ar-Ge Merkezi: 28/2/2008 tarihli ve [5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun](#) kapsamındaki Ar-Ge Merkezlerini,

b) Ar-Ge projesi: Amacı, kapsamı, genel ve teknik tanımı, süresi, bütçesi, özel şartları, diğer kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce sağlanacak ayni ve/veya nakdî destek tutarları, sonuçta doğacak fikri mülkiyet haklarının paylaşım esasları tespit edilmiş ve Ar-Ge faaliyetlerinin her safhasını belirleyecek şekilde ve bilimsel esaslar çerçevesinde gerçekleştirilen projeyi,

c) Bakanlık: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını,

ç) EKAP: Elektronik Kamu Alımları Platformunu,

d) Genel Müdürlük: Milli Teknoloji Genel Müdürlüğünü,

e) İşletme: İlgili mevzuata uygun olarak kurulan, bir veya birden çok gerçek veya tüzel kişiye ait olup ekonomik faaliyette bulunan birimleri veya girişimleri,

f) Kamu destekli proje: Kamu kaynakları ile desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerini,

g) Özkaynaklı proje: İşletmenin kendi kaynakları ile bünyelerinde yürüttükleri Ar-Ge ve yenilik projelerini,

ğ) Piyasaya arz: Ürünün, tedarik veya kullanım amacıyla bedelli veya bedelsiz olarak piyasada ilk kez bulundurulmasını,

h) Portal: Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi ile Teknolojik Ürün Belgesi süreçlerine ilişkin iş ve işlemlerin yürütüldüğü ve Bakanlıkça oluşturulan portalı,

ı) Proje bitirme belgesi: Kamu destekli projelerde projeyi destekleyen kurum veya kuruluşlardan alınan, özkaynaklı projelerde ise TÜBİTAK tarafından yapılan değerlendirme sonucu verilen; başvuruya konu mal veya hizmetin tamamlanmış bir Ar-Ge ve yenilik projesi sonucunda ortaya çıktığını gösteren belgeyi,

i) Teknoloji Geliştirme Bölgesi: 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamındaki teknoloji geliştirme bölgelerini,

j) Teknoloji Hazırlık Seviyesi: Geliştirilmekte olan bir teknolojinin olgunluk ve kullanılabilirlik seviyesini ölçmek amacıyla kullanılan endeksi,

k) Teknolojik ürün: Toplumsal ihtiyaçları karşılamak ve yaşam standardını yükseltmek amacıyla nitelikli iş gücü tarafından bilimsel bilgi ve teknolojik araştırmalar kullanılarak ortaya çıkarılan, var olandan belirgin bir şekilde farklılık gösteren, katma değeri ve rekabet edebilirliği yüksek ürün, yazılım veya hizmetleri,

l) Teknolojik Ürün Belgesi (TÜR Belgesi): Ar-Ge ve yenilik projeleri kapsamında ortaya çıkan her bir teknolojik ürünü gösteren belgeyi,

m) Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi (TÜR Deneyim Belgesi): 4734 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendi çerçevesinde Bakanlık tarafından düzenlenen iş deneyimini gösteren belgeyi,

n) TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunu,

o) Yenilik projesi: Bir fikri, satılabilir, yeni ya da geliştirilmiş/iyileştirilmiş bir ürün veya mal ve hizmet üretiminde kullanılan yeni ya da geliştirilmiş bir yöntem haline dönüştürmeyi; renk ya da dekorasyondaki değişiklikler ve benzeri bütünüyle estetik alana yönelik değişiklikler ile ürünün yapı, nitelik ya da performansını teknik açıdan değiştirmeyen görünüm farklılıklarından ibaret basit değişiklikler hariç teknolojik yenilik yapma ya da yaratma süreci, bir dizi bilimsel, teknolojik/teknik, mali ve ticari etkinlikleri kapsayan, başarı ölçütleri ve hedefleri tanımlanmış, belirli bir zaman aralığında gerçekleştirilecek faaliyetler bütünü,

ö) Yerli Malı Belgesi: 25/1/2025 tarihli ve 32793 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yerli Malı Tebliği (SGM-2024/10)’ne göre söz konusu ürünün yerli katkı oranını gösteren belgeyi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Başvuru Şartları ve Başvurunun Değerlendirilmesi

Başvuru şartları

MADDE 4- (1) TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi başvuruları, işletmeyi temsile yetkili kişiler tarafından elektronik ortamda portal üzerinden yapılır.

(2) Başvuru sırasında hangi belge için başvuruda bulunulduğu işletme tarafından belirtilir.

(3) Tamamlanmış kamu destekli projelere ilişkin başvurularda, başvuruya konu teknolojik ürünün bir Ar-Ge ve yenilik projesi sonucunda ortaya çıktığını gösteren, projeyi destekleyen kurum veya kuruluştan alınmış proje bitirme belgesi sunulur.

(4) Devam etmekte olan kamu destekli projelere ilişkin başvurularda, teknolojik ürünün ilgili Ar-Ge ve yenilik projesi kapsamında geliştirildiğini gösteren belge sunulur. Bu belge, proje Ar-Ge Merkezinde yürütülüyorsa ilgili mevzuat hükümleri kapsamında Bakanlık tarafından belirlenecek teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketinden, teknoloji geliştirme bölgesinde yürütülüyorsa bölge yönetici şirketinden, diğer kamu destekli projelerde ise projeyi destekleyen veya izleyen kurumdan temin edilir.

(5) Özkaynaklı projelere ilişkin başvurularda, teknolojik ürünün geliştirildiği Ar-Ge ve yenilik projesine dair açıklayıcı bilgi veya dokümanların portal üzerinden sunulması gerekir.

(6) Başvuruya konu teknolojik ürünün piyasaya arz edildiğinin, satışa ilişkin fatura veya sevk irsaliyesiyle belgelendirilmesi gerekir. Bu belgelerin sunulamaması halinde, piyasaya arzı kanıtlayan ve Genel Müdürlükçe uygun görülen diğer belgeler kabul edilebilir.

(7) Piyasaya arzı kanıtlayan belgelerin sunulamaması durumunda, başvuruya konu teknolojik ürünün teknoloji hazırlık seviyesinin en az seviye 7 olması zorunludur. Bu seviyenin tespiti; özkaynaklı projelerde TÜBİTAK, teknoloji geliştirme bölgelerinde ilgili bölge yönetici şirketi, diğer kamu destekli projelerde ise işletmenin beyanı esas alınarak Genel Müdürlük tarafından yapılır.

(8) Ana ürüne entegre bir bileşen olarak kullanılan teknolojik ürünler için yapılan TÜR Belgesi başvurularında, yalnızca ana

ürünün piyasaya arz edilmiş olması yeterlidir.

(9) TÜR Deneyim Belgesi başvurularında, başvuruya konu ürüne ilişkin başvuru sahibi adına düzenlenmiş yerli malı belgesi aranır. Ancak TÜR Belgesi başvuruları ile yazılım veya hizmetlere yönelik TÜR Deneyim Belgesi başvurularında bu şart aranmaz.

(10) Genel Müdürlük, başvurunun değerlendirilmesi sürecinde, ürünün niteliğine bağlı olarak her türlü bilgi, belge ve materyalin sunulmasını talep edebilir. Yazılım ürünleri için, temel işlevleri gösteren ve başvuru sahibi tarafından geliştirildiğini kanıtlayan kod parçacıklarının, Genel Müdürlük tarafından belirlenen güvenli bir elektronik sisteme yüklenmesi istenebilir. Bu sistem üzerinden gerçekleştirilen teknik analiz sonuçları Genel Müdürlükçe değerlendirilir. Genel Müdürlük, gerekli görmesi hâlinde yerinde inceleme yapabilir veya uzman görüşüne başvurarak ek değerlendirme gerçekleştirebilir.

Başvurunun değerlendirilmesi

MADDE 5- (1) Genel Müdürlük, başvuru dosyasını başvuru tarihinden itibaren on iş günü içinde inceler. Başvuruyu yapan kişinin işletmeyi temsile yetkili olmaması veya başvuruda eksiklik bulunması halinde, eksiklikler işletmeye portal üzerinden bildirilir ve bunların tamamlanması istenir. Giderilemeyecek eksikliklerin tespit edilmesi veya eksikliklerin üç ay içinde giderilmemesi durumunda başvuru reddedilir.

(2) Başvuru aşağıdaki şekilde değerlendirilir:

a) Başvuruyu yapan kişinin temsil yetkisi, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinden veya veri entegrasyonu yoluyla Ticaret Bakanlığı sisteminden kontrol edilir.

b) Proje bitirme belgesi, veri entegrasyonu sağlanan kurum ve kuruluşlar için ilgili sistem üzerinden kontrol edilir.

c) Teknolojik ürünün Ar-Ge ve yenilik projesi kapsamında ortaya çıkması esastır. Proje ile ürün ilişkisinin tam olarak tespit edilemediği durumlarda işletmeden ilave bilgi ve belge talep edilebilir.

ç) Yerli malı belgesinin başvuruya konu teknolojik ürüne özel olması ve başvuru tarihi itibarıyla geçerli olması gerekir.

d) Teknolojik ürünün adı ürünün piyasaya arzını kanıtlayan belge ve yerli malı belgesi ile uyumlu olmalıdır.

e) TÜR Deneyim Belgesi başvurularında, ürünün piyasaya arz tarihinden itibaren beş yıldan fazla süre geçmemiş olması gerekir.

f) Özkaynaklı projelerde teknolojik ürünün Ar-Ge ve yenilik içeriği TÜBİTAK tarafından değerlendirilir. İlgili başvuruyu incelemek üzere konusunda uzman en az iki, en fazla üç izleyici görevlendirilir. İncelemeler sonucunda verilen karar en geç yirmi iş günü içerisinde TÜBİTAK tarafından Bakanlığa iletilir. İhtiyaç duyulması halinde ek izleyici görevlendirilebilir. Ek izleyici görevlendirilmesi durumunda bu süreye on beş iş günü eklenir. Genel Müdürlük, izleyicilerin değerlendirme kriterlerini ve değerlendirme raporu formatını belirlemeye yetkilidir.

g) Teknolojik ürünün geliştirme süreçlerinin ülkemiz sınırları içerisinde gerçekleştirilmesi esastır.

(3) Genel Müdürlük, öngördüğü özel teknoloji alanları, teknolojik ürünler veya proje türleri ile merkezi yurtdışında olan çok uluslu işletmeler için ayrı başvuru ve değerlendirme kriterleri ile değerlendirme yöntemi belirleyebilir. Ayrıca, belge başvurularına ilişkin şartlarda Genel Müdürlükçe değişiklik yapılabilir.

(4) Genel Müdürlük, gerek görmesi halinde, tüm proje türlerindeki başvuruları konusunda uzman izleyiciler tarafından incelenmesi için TÜBİTAK'a gönderebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Belgenin Düzenlenmesi, Belgenin Geçerlilik Süresi, İptal ve Sorumluluk

Belgenin düzenlenmesi

MADDE 6- (1) TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi, başvurunun değerlendirilmesi ve uygun bulunması halinde incelemenin tamamlandığı tarihten itibaren beş iş günü içerisinde Genel Müdürlük tarafından portal üzerinden düzenlenir.

(2) TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi, proje kapsamında ortaya çıkan her bir teknolojik ürün için ayrı ayrı düzenlenir.

(3) Birden fazla işletmenin iş birliğiyle yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri kapsamında ortaya çıkan teknolojik ürünler için tarafların aralarında yaptıkları protokol veya sözleşme esas alınarak her bir başvuru için TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi düzenlenebilir.

(4) TÜR Deneyim Belgesi düzenlenen teknolojik ürünler için süresiz kullanım hakkı tanıyan bir TÜR Belgesi ayrıca düzenlenir.

(5) TÜR Deneyim Belgesi, kurulan entegrasyon yoluyla EKAP'a aktarılır.

(6) Genel Müdürlük, TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesini uygun gördüğü kurum ve kuruluşlarla paylaşabilir.

(7) Genel Müdürlük belirleyeceği özel teknoloji alanlarına veya teknolojik ürünlere yönelik 4734 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendi hükümlerini esas alarak özelleştirilmiş TÜR Deneyim Belgesi veya TÜR Belgesi düzenleyebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

(8) Genel Müdürlük TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi

düzenlenen işletme ve teknolojik ürün adlarını Bakanlığın internet sayfasında yayımlayabilir.

Belgenin geçerlilik süresi

MADDE 7- (1) TÜR Deneyim Belgesi, teknolojik ürünün piyasaya arz tarihinden itibaren beş yıl süreyle geçerlidir.

(2) TÜR Belgesi süresiz olarak verilir.

İptal ve sorumluluk

MADDE 8- (1) TÜR Deneyim Belgesinin ve TÜR Belgesinin geçerli olduğu süre içerisinde belgenin işletmeye verilmesi kararına esas bilgi ve belgelerde gerçeğe aykırılık tespit edilmesi ve bu aykırılığın düzeltilmesinin mümkün olmaması halinde Genel Müdürlük belgeyi resen iptal etmeye yetkilidir.

(2) TÜR Deneyim Belgesinin ve TÜR Belgesinin düzenlenmesinden sonra belgenin işletmeye verilmesi kararına esas bilgi ve belgelere ilişkin düzeltilebilir aykırılıkların tespit edilmesi halinde ilgili işletme yazılı olarak veya elektronik ortamda bilgilendirilir, işletmeye aykırılığın giderilmesi için üç aya kadar süre verilir ve TÜR Deneyim Belgesi ve/veya TÜR Belgesi askıya alınır. Verilen süre içerisinde aykırılığın giderilmesi halinde askıya alma durumu sona erer. Aykırılığın giderilmemesi halinde ise TÜR Deneyim Belgesi ve/veya TÜR Belgesi Genel Müdürlükçe iptal edilir.

(3) Askıya alınan veya iptal edilen TÜR Deneyim Belgesinin EKAP'a aktarımı sonlandırılır.

(4) Sahte belge kullanan veya gerçeğe aykırı beyanda bulunan işletme yetkilileri hakkında ilgili Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

(5) TÜR Deneyim Belgesi düzenlendikten sonra ilgili teknolojik ürüne ilişkin yerli malı belgesinin iptal edilmesi halinde TÜR Deneyim Belgesi de aynı tarih itibarıyla iptal edilmiş sayılır.

(6) Belgeyi alan işletmenin bölünmesi, birleşmesi, devredilmesi, ünvan veya tür değiştirmesi durumlarında TÜR Deneyim Belgesinin kullanılmasında kamu ihale mevzuatı hükümleri esas alınır.

(7) Beşinci ve altıncı fıkralar kapsamındaki değişikliklere ilişkin yetkili birimlere bildirimde bulunmak işletmenin sorumluluğundadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Ücretler ve belge formatı

MADDE 9- (1) Bakanlık, başvuru veya belge düzenleme işlemleri için ücret belirleyebilir.

(2) Genel Müdürlük, TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi formatını belirlemeye yetkilidir.

Mevcut belgelerin durumu

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce düzenlenmiş ve geçerliliği devam eden TÜR Deneyim Belgeleri için işletmelerin talep etmesi durumunda Genel Müdürlük TÜR Belgesi düzenler.

Yürürlük

MADDE 10- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sanayi ve Teknoloji Bakanı yürütür.

FAQ (Sık Sorulan Sorular)

Soru: TÜR Deneyim Belgesi ne işe yarar?

TÜR Deneyim Belgesi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında kamu ihalelerinde iş deneyimini tevsik eden belge olarak kullanılır.

Soru: TÜR Deneyim Belgesi kaç yıl geçerlidir?

Teknolojik ürünün piyasaya arz tarihinden itibaren **5 yıl** geçerlidir.

Soru: TÜR Belgesi ile TÜR Deneyim Belgesi arasındaki fark nedir?

TÜR Belgesi süresizdir ve ürünün teknolojik niteliğini gösterir; TÜR Deneyim Belgesi ise kamu ihalelerinde kullanılmak üzere düzenlenir.

Soru: Yerli malı belgesi zorunlu mu?

TÜR Deneyim Belgesi başvurularında zorunludur. Yazılım ve hizmetler için aranmaz.

Teknolojik Ürünlerin Belgelendirilmesine İlişkin Yönetmelik

Tarih: 18 Aralık 2025

18 Aralık 2025 Tarihli Resmi Gazete

Sayı: 33111

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından:

ÖZET:

1. Yönetmeliğin Amacı ve Kapsamı

Amaç

- Ar-Ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan **mal ve**

hizmetler için:

- **Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi (TÜR Deneyim Belgesi)**
- **Teknolojik Ürün Belgesi (TÜR Belgesi)**
başvuru şartlarını, değerlendirme süreçlerini ve
- **TÜR Deneyim Belgesinin kamu ihalelerinde kullanımına ilişkin usul ve esasları düzenlemek.**

Kapsam

- Kamu destekli projeler
- Kanunla kurulan vakıflar veya uluslararası fonlarca desteklenen projeler
- İşletmelerin **özkaynaklarıyla yürüttüğü Ar-Ge ve yenilik projeleri**
- Bu projeler sonucu ortaya çıkan **ürün, yazılım ve hizmetler**

2. Hukuki Dayanak

- **4734 sayılı Kamu İhale Kanunu (m.10)**
- **1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi** (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yetkileri)

3. Temel Kavramlar (Özet)

- **Teknolojik ürün:** Ar-Ge ve yenilik sonucu ortaya çıkan, katma değeri yüksek ürün/yazılım/hizmet
- **TÜR Deneyim Belgesi:** Kamu ihalelerinde iş deneyimini gösteren belge
- **TÜR Belgesi:** Teknolojik ürünün varlığını gösteren belge (süresiz)
- **Teknoloji Hazırlık Seviyesi (THS):** Teknolojinin olgunluk seviyesi (asgari seviye 7)
- **Portal:** Başvuruların elektronik ortamda yapıldığı Bakanlık sistemi
- **Genel Müdürlük:** Milli Teknoloji Genel Müdürlüğü

4. Başvuru Şartları

Genel Esaslar

- Başvurular **portal üzerinden** ve işletme yetkilisi tarafından yapılır.
- Başvuruda:
 - **TÜR Deneyim Belgesi mi, TÜR Belgesi mi** istendiği belirtilir.

Proje Türüne Göre

- **Kamu destekli projeler:** Proje bitirme belgesi zorunlu
- **Devam eden kamu projeleri:** Ürünün proje kapsamında geliştirildiğini gösteren belge
- **Özkaynaklı projeler:** Ar-Ge ve yenilik içeriğini açıklayan dokümanlar

Piyasaya Arz Şartı

- Satış faturası veya sevk irsaliyesi ile ispat
- Belge sunulmıyorsa:
 - **Teknoloji Hazırlık Seviyesi ≥ 7** olmalı

Yerli Malı Şartı

- **TÜR Deneyim Belgesi için zorunlu**
- Yazılım, hizmet ve TÜR Belgesi başvurularında aranmaz

5. Başvurunun Değerlendirilmesi

- Ön inceleme süresi: **10 iş günü**
- Eksiklikler için **en fazla 3 ay** süre
- Değerlendirmede:
 - Temsil yetkisi
 - Proje-ürün ilişkisi
 - Yerli malı belgesi
 - Ürünün piyasaya arz tarihi
 - Ar-Ge içeriğinin ülke içinde geliştirilmiş olması

Özkaynaklı Projeler

- **TÜBİTAK** tarafından değerlendirilir

- En az 2, en fazla 3 izleyici
- Süre: 20 iş günü (+15 gün ek süre)

6. Belgenin Düzenlenmesi

- Uygun bulunan başvurular için: 5 iş günü içinde belge düzenlenir
- Her teknolojik ürün için ayrı belge
- Birden fazla işletme varsa, sözleşme esas alınır
- TÜR Deneyim Belgesi EKAP'a aktarılır
- Deneyim belgesi düzenlenen ürün için ayrıca süresiz TÜR Belgesi verilir

7. Geçerlilik Süresi

- TÜR Deneyim Belgesi:
Ürünün piyasaya arzından itibaren 5 yıl
- TÜR Belgesi: Süresiz

8. İptal, Askıya Alma ve Sorumluluk

- Gerçeğe aykırı bilgi/belge: Doğrudan iptal
- Düzeltilebilir aykırılıklar: 3 aya kadar askıya alma
- Sahte belge kullanımı: Cumhuriyet savcılığına suç duyurusu
- Yerli malı belgesi iptal edilirse: TÜR Deneyim Belgesi de iptal edilir
- Şirket birleşme, bölünme, devir vb.: Kamu ihale mevzuatı esas alınır

9. Ücret, Format ve Geçiş Hükümü

- Bakanlık başvuru ve belge için ücret belirleyebilir
- Belge formatı Genel Müdürlük tarafından belirlenir
- Daha önce düzenlenmiş TÜR Deneyim Belgeleri için talep halinde TÜR Belgesi verilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Ar-Ge ve yenilik projeleri kapsamında ortaya çıkan mal ve hizmetler için düzenlenen Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi ile Teknolojik Ürün Belgesinin başvuru şartlarını, değerlendirme süreçlerini ve Teknolojik Ürün Deneyim Belgesinin kamu ihalelerinde kullanımına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

(2) Bu Yönetmelik; kanunla kurulan vakıflar veya uluslararası fonlar tarafından destekli veya özkaynaklı yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan mal ve hizmetler ile kamu tarafından desteklenen projeler neticesinde ortaya çıkan mal ve hizmetler için düzenlenecek Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi ve Teknolojik Ürün Belgesi ile ilgili hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 4/1/2002 tarihli ve [4734 sayılı Kamu İhale Kanununun](#) 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendi ile [1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin](#) 388/A maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (m) bentlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Ar-Ge Merkezi: 28/2/2008 tarihli ve [5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun](#) kapsamındaki Ar-Ge Merkezlerini,

b) Ar-Ge projesi: Amacı, kapsamı, genel ve teknik tanımı, süresi, bütçesi, özel şartları, diğer kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce sağlanacak ayni ve/veya nakdî destek tutarları, sonuçta doğacak fikri mülkiyet haklarının paylaşım esasları tespit edilmiş ve Ar-Ge faaliyetlerinin her safhasını

belirleyecek şekilde ve bilimsel esaslar çerçevesinde gerçekleştirilen projeyi,

c) Bakanlık: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını,

ç) EKAP: Elektronik Kamu Alımları Platformunu,

d) Genel Müdürlük: Milli Teknoloji Genel Müdürlüğünü,

e) İşletme: İlgili mevzuata uygun olarak kurulan, bir veya birden çok gerçek veya tüzel kişiye ait olup ekonomik faaliyette bulunan birimleri veya girişimleri,

f) Kamu destekli proje: Kamu kaynakları ile desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerini,

g) Özkaynaklı proje: İşletmenin kendi kaynakları ile bünyelerinde yürüttükleri Ar-Ge ve yenilik projelerini,

ğ) Piyasaya arz: Ürünün, tedarik veya kullanım amacıyla bedelli veya bedelsiz olarak piyasada ilk kez bulundurulmasını,

h) Portal: Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi ile Teknolojik Ürün Belgesi süreçlerine ilişkin iş ve işlemlerin yürütüldüğü ve Bakanlıkça oluşturulan portalı,

ı) Proje bitirme belgesi: Kamu destekli projelerde projeyi destekleyen kurum veya kuruluşlardan alınan, özkaynaklı projelerde ise TÜBİTAK tarafından yapılan değerlendirme sonucu verilen; başvuruya konu mal veya hizmetin tamamlanmış bir Ar-Ge ve yenilik projesi sonucunda ortaya çıktığını gösteren belgeyi,

i) Teknoloji Geliştirme Bölgesi: 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamındaki teknoloji geliştirme bölgelerini,

j) Teknoloji Hazırlık Seviyesi: Geliştirilmekte olan bir teknolojinin olgunluk ve kullanılabilirlik seviyesini ölçmek amacıyla kullanılan endeksi,

k) Teknolojik ürün: Toplumsal ihtiyaçları karşılamak ve yaşam standardını yükseltmek amacıyla nitelikli iş gücü tarafından bilimsel bilgi ve teknolojik araştırmalar kullanılarak ortaya çıkarılan, var olandan belirgin bir şekilde farklılık gösteren, katma değeri ve rekabet edebilirliğı yüksek ürün, yazılım veya hizmetleri,

l) Teknolojik Ürün Belgesi (TÜR Belgesi): Ar-Ge ve yenilik projeleri kapsamında ortaya çıkan her bir teknolojik ürünü gösteren belgeyi,

m) Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi (TÜR Deneyim Belgesi): 4734 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendi çerçevesinde Bakanlık tarafından düzenlenen iş deneyimini gösteren belgeyi,

n) TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunu,

o) Yenilik projesi: Bir fikri, satılabilir, yeni ya da geliştirilmiş/iyileştirilmiş bir ürün veya mal ve hizmet üretiminde kullanılan yeni ya da geliştirilmiş bir yöntem haline dönüştürmeyi; renk ya da dekorasyondaki değışiklikler ve benzeri bütünüyle estetik alana yönelik değışiklikler ile ürünün yapı, nitelik ya da performansını teknik açıdan değıştirmeyen görünüm farklılıklarından ibaret basit değışiklikler hariç teknolojik yenilik yapma ya da yaratma süreci, bir dizi bilimsel, teknolojik/teknik, mali ve ticari etkinlikleri kapsayan, başarı ölçütleri ve hedefleri tanımlanmış, belirli bir zaman aralığında gerçekleştirilecek faaliyetler bütünü,

ö) Yerli Malı Belgesi: 25/1/2025 tarihli ve 32793 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yerli Malı Tebliğı (SGM-2024/10)’ne göre söz konusu ürünün yerli katkı oranını gösteren belgeyi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Başvuru Şartları ve Başvurunun Değerlendirilmesi

Başvuru şartları

MADDE 4- (1) TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi başvuruları, işletmeyi temsile yetkili kişiler tarafından elektronik ortamda portal üzerinden yapılır.

(2) Başvuru sırasında hangi belge için başvuruda bulunulduğu işletme tarafından belirtilir.

(3) Tamamlanmış kamu destekli projelere ilişkin başvurularda, başvuruya konu teknolojik ürünün bir Ar-Ge ve yenilik projesi sonucunda ortaya çıktığını gösteren, projeyi destekleyen kurum veya kuruluştan alınmış proje bitirme belgesi sunulur.

(4) Devam etmekte olan kamu destekli projelere ilişkin başvurularda, teknolojik ürünün ilgili Ar-Ge ve yenilik projesi kapsamında geliştirildiğini gösteren belge sunulur. Bu belge, proje Ar-Ge Merkezinde yürütülüyorsa ilgili mevzuat hükümleri kapsamında Bakanlık tarafından belirlenecek teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketinden, teknoloji geliştirme bölgesinde yürütülüyorsa bölge yönetici şirketinden, diğer kamu destekli projelerde ise projeyi destekleyen veya izleyen kurumdan temin edilir.

(5) Özkaynaklı projelere ilişkin başvurularda, teknolojik ürünün geliştirildiği Ar-Ge ve yenilik projesine dair açıklayıcı bilgi veya dokümanların portal üzerinden sunulması gerekir.

(6) Başvuruya konu teknolojik ürünün piyasaya arz edildiğinin, satışa ilişkin fatura veya sevk irsaliyesiyle belgelendirilmesi gerekir. Bu belgelerin sunulamaması halinde, piyasaya arzı kanıtlayan ve Genel Müdürlükçe uygun görülen diğer belgeler kabul edilebilir.

(7) Piyasaya arzı kanıtlayan belgelerin sunulamaması durumunda, başvuruya konu teknolojik ürünün teknoloji hazırlık seviyesinin en az seviye 7 olması zorunludur. Bu seviyenin

tespiti; özkaynaklı projelerde TÜBİTAK, teknoloji geliştirme bölgelerinde ilgili bölge yönetici şirketi, diğer kamu destekli projelerde ise işletmenin beyanı esas alınarak Genel Müdürlük tarafından yapılır.

(8) Ana ürüne entegre bir bileşen olarak kullanılan teknolojik ürünler için yapılan TÜR Belgesi başvurularında, yalnızca ana ürünün piyasaya arz edilmiş olması yeterlidir.

(9) TÜR Deneyim Belgesi başvurularında, başvuruya konu ürüne ilişkin başvuru sahibi adına düzenlenmiş yerli malı belgesi aranır. Ancak TÜR Belgesi başvuruları ile yazılım veya hizmetlere yönelik TÜR Deneyim Belgesi başvurularında bu şart aranmaz.

(10) Genel Müdürlük, başvurunun değerlendirilmesi sürecinde, ürünün niteliğine bağlı olarak her türlü bilgi, belge ve materyalin sunulmasını talep edebilir. Yazılım ürünleri için, temel işlevleri gösteren ve başvuru sahibi tarafından geliştirildiğini kanıtlayan kod parçacıklarının, Genel Müdürlük tarafından belirlenen güvenli bir elektronik sisteme yüklenmesi istenebilir. Bu sistem üzerinden gerçekleştirilen teknik analiz sonuçları Genel Müdürlükçe değerlendirilir. Genel Müdürlük, gerekli görmesi hâlinde yerinde inceleme yapabilir veya uzman görüşüne başvurarak ek değerlendirme gerçekleştirebilir.

Başvurunun değerlendirilmesi

MADDE 5- (1) Genel Müdürlük, başvuru dosyasını başvuru tarihinden itibaren on iş günü içinde inceler. Başvuruyu yapan kişinin işletmeyi temsile yetkili olmaması veya başvuruda eksiklik bulunması halinde, eksiklikler işletmeye portal üzerinden bildirilir ve bunların tamamlanması istenir. Giderilemeyecek eksikliklerin tespit edilmesi veya eksikliklerin üç ay içinde giderilmemesi durumunda başvuru reddedilir.

(2) Başvuru aşağıdaki şekilde değerlendirilir:

a) Başvuruyu yapan kişinin temsil yetkisi, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinden veya veri entegrasyonu yoluyla Ticaret Bakanlığı sisteminden kontrol edilir.

b) Proje bitirme belgesi, veri entegrasyonu sağlanan kurum ve kuruluşlar için ilgili sistem üzerinden kontrol edilir.

c) Teknolojik ürünün Ar-Ge ve yenilik projesi kapsamında ortaya çıkması esastır. Proje ile ürün ilişkisinin tam olarak tespit edilemediği durumlarda işletmeden ilave bilgi ve belge talep edilebilir.

ç) Yerli malı belgesinin başvuruya konu teknolojik ürüne özel olması ve başvuru tarihi itibarıyla geçerli olması gerekir.

d) Teknolojik ürünün adı ürünün piyasaya arzını kanıtlayan belge ve yerli malı belgesi ile uyumlu olmalıdır.

e) TÜR Deneyim Belgesi başvurularında, ürünün piyasaya arz tarihinden itibaren beş yıldan fazla süre geçmemiş olması gerekir.

f) Özkaynaklı projelerde teknolojik ürünün Ar-Ge ve yenilik içeriği TÜBİTAK tarafından değerlendirilir. İlgili başvuruyu incelemek üzere konusunda uzman en az iki, en fazla üç izleyici görevlendirilir. İncelemeler sonucunda verilen karar en geç yirmi iş günü içerisinde TÜBİTAK tarafından Bakanlığa iletilir. İhtiyaç duyulması halinde ek izleyici görevlendirilebilir. Ek izleyici görevlendirilmesi durumunda bu süreye on beş iş günü eklenir. Genel Müdürlük, izleyicilerin değerlendirme kriterlerini ve değerlendirme raporu formatını belirlemeye yetkilidir.

g) Teknolojik ürünün geliştirme süreçlerinin ülkemiz sınırları içerisinde gerçekleştirilmesi esastır.

(3) Genel Müdürlük, öngördüğü özel teknoloji alanları, teknolojik ürünler veya proje türleri ile merkezi yurtdışında olan çok uluslu işletmeler için ayrı başvuru ve değerlendirme kriterleri ile değerlendirme yöntemi belirleyebilir. Ayrıca,

belge başvurularına ilişkin şartlarda Genel M¼d¼rl¼kçe değişiklik yapılabilir.

(4) Genel M¼d¼rl¼k, gerek görmesi halinde, tüm proje türlerindeki başvuruları konusunda uzman izleyiciler tarafından incelenmesi için TÜBİTAK'a gönderebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Belgenin Düzenlenmesi, Belgenin Geçerlilik Süresi, İptal ve Sorumluluk

Belgenin düzenlenmesi

MADDE 6- (1) TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi, başvurunun değerlendirilmesi ve uygun bulunması halinde incelemenin tamamlandığı tarihten itibaren beş iş günü içerisinde Genel M¼d¼rl¼k tarafından portal üzerinden düzenlenir.

(2) TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi, proje kapsamında ortaya çıkan her bir teknolojik ürün için ayrı ayrı düzenlenir.

(3) Birden fazla işletmenin iş birliğiyle yürüt¼len Ar-Ge ve yenilik projeleri kapsamında ortaya çıkan teknolojik ürünler için tarafların aralarında yaptıkları protokol veya sözleşme esas alınarak her bir başvuru için TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi düzenlenebilir.

(4) TÜR Deneyim Belgesi düzenlenen teknolojik ürünler için süresiz kullanım hakkı tanıyan bir TÜR Belgesi ayrıca düzenlenir.

(5) TÜR Deneyim Belgesi, kurulan entegrasyon yoluyla EKAP'a aktarılır.

(6) Genel M¼d¼rl¼k, TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesini uygun gördüğü kurum ve kuruluşlarla paylaşabilir.

(7) Genel M¼d¼rl¼k belirleyeceği özel teknoloji alanlarına

veya teknolojik ürünlere yönelik 4734 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendi hükümlerini esas alarak özelleştirilmiş TÜR Deneyim Belgesi veya TÜR Belgesi düzenleyebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

(8) Genel Müdürlük TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi düzenlenen işletme ve teknolojik ürün adlarını Bakanlığın internet sayfasında yayımlayabilir.

Belgenin geçerlilik süresi

MADDE 7- (1) TÜR Deneyim Belgesi, teknolojik ürünün piyasaya arz tarihinden itibaren beş yıl süreyle geçerlidir.

(2) TÜR Belgesi süresiz olarak verilir.

İptal ve sorumluluk

MADDE 8- (1) TÜR Deneyim Belgesinin ve TÜR Belgesinin geçerli olduğu süre içerisinde belgenin işletmeye verilmesi kararına esas bilgi ve belgelerde gerçeğe aykırılık tespit edilmesi ve bu aykırılığın düzeltilmesinin mümkün olmaması halinde Genel Müdürlük belgeyi resen iptal etmeye yetkilidir.

(2) TÜR Deneyim Belgesinin ve TÜR Belgesinin düzenlenmesinden sonra belgenin işletmeye verilmesi kararına esas bilgi ve belgelere ilişkin düzeltilebilir aykırılıkların tespit edilmesi halinde ilgili işletme yazılı olarak veya elektronik ortamda bilgilendirilir, işletmeye aykırılığın giderilmesi için üç aya kadar süre verilir ve TÜR Deneyim Belgesi ve/veya TÜR Belgesi askıya alınır. Verilen süre içerisinde aykırılığın giderilmesi halinde askıya alma durumu sona erer. Aykırılığın giderilmemesi halinde ise TÜR Deneyim Belgesi ve/veya TÜR Belgesi Genel Müdürlükçe iptal edilir.

(3) Askıya alınan veya iptal edilen TÜR Deneyim Belgesinin EKAP'a aktarımı sonlandırılır.

(4) Sahte belge kullanan veya gerçeğe aykırı beyanda bulunan

işletme yetkilileri hakkında ilgili Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

(5) TÜR Deneyim Belgesi düzenlendikten sonra ilgili teknolojik ürüne ilişkin yerli malı belgesinin iptal edilmesi halinde TÜR Deneyim Belgesi de aynı tarih itibarıyla iptal edilmiş sayılır.

(6) Belgeyi alan işletmenin bölünmesi, birleşmesi, devredilmesi, nvan veya tür değiştirmesi durumlarında TÜR Deneyim Belgesinin kullanılmasında kamu ihale mevzuatı hükümleri esas alınır.

(7) Beşinci ve altıncı fıkralar kapsamındaki değişikliklere ilişkin yetkili birimlere bildirimde bulunmak işletmenin sorumluluğundadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Ücretler ve belge formatı

MADDE 9- (1) Bakanlık, başvuru veya belge düzenleme işlemleri için ücret belirleyebilir.

(2) Genel Müdürlük, TÜR Deneyim Belgesi ve TÜR Belgesi formatını belirlemeye yetkilidir.

Mevcut belgelerin durumu

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce düzenlenmiş ve geçerliliği devam eden TÜR Deneyim Belgeleri için işletmelerin talep etmesi durumunda Genel Müdürlük TÜR Belgesi düzenler.

Yürürlük

MADDE 10- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sanayi ve Teknoloji Bakanı yürütür.

FAQ (Sık Sorulan Sorular)

Soru: TÜR Deneyim Belgesi ne işe yarar?

TÜR Deneyim Belgesi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında kamu ihalelerinde iş deneyimini tevsik eden belge olarak kullanılır.

Soru: TÜR Deneyim Belgesi kaç yıl geçerlidir?

Teknolojik ürünün piyasaya arz tarihinden itibaren **5 yıl** geçerlidir.

Soru: TÜR Belgesi ile TÜR Deneyim Belgesi arasındaki fark nedir?

TÜR Belgesi süresizdir ve ürünün teknolojik niteliğini gösterir; TÜR Deneyim Belgesi ise kamu ihalelerinde kullanılmak üzere düzenlenir.

Soru: Yerli malı belgesi zorunlu mu?

TÜR Deneyim Belgesi başvurularında zorunludur. Yazılım ve hizmetler için aranmaz.